

Robert Titan Felix

Glas stržena

(odlomek)

Credo; quia absurdum! V tistem trenutku sta Ernest Stegmüller in Clementine Kovacs stopala skoz tesna varjena rešetkasta vrata poltretji meter visokega zidu, zidanega vseokoli mestnega pokopališča. Zastala sta sredi precejšnje asfaltirane vhodne ploščadi, kamor so se stekale stezice, razsejane med grobovi. Z leve se je iztrgala glavna pot, prižeta k zidu obhodila pokopališče in se na desni znova zlila s ploščadjo. Z njenega vrha se je odlomila središčna pot, preklala pokopališče na ne ravno skladni polovici in se iztekla v ploščad pred pokopališko kapelico s prizidano mrliško vežico na drugi strani pokopališča. Pokopališče samo pa je bilo čez in čez preprejeno s stezicami, izhojenimi med grobovi. Vsekakor je govor o večjem delu pokopališča. Manjši del čez cesto je bil zgolj skrit kot s klesanimi mavzoleji prednjih.

Zastala sta; mencala.

Ernest je v desni roki težkal njuno edino svečo in tuhtal, kam bi jo bilo najbolj prikladno odložiti in prižgati. Na Balazsevem grobu; torej zgolj starčevemu spominu? Pod oltarjem pokopališke kapelice; torej vsem sencam preminulih, podrhtevajočim nekje tam blizu? Pod razpelom nekje v zakotju pokopališča; torej *tistemu* v lesu razpela, kar gospoduje sencam preminulih? Kar jih dela zaupljive? Zlovoljne? Ali zgolj slepe?

Clementine je molčala. Zaupljivo se ga je dotikala; predla. Blago jo je pobožal po laseh, poljubil na čelo in zganil korak. Sledila mu je, ne da bi karkoli pripomnila. Izbral je kapelico. Ker je bil prepričan, da *skrivnost* ne zadeva samo Balazsa, da je stkana iz vsega tega, iz graščine, mesta in pokrajine. Da se je morebiti zalezal vanjo tudi kak kanček njega, prišleka, ogleduha, stremuha.

Sredi poti sta srečala znanca iz mesta. Urarja, z ženo in visokim suhljatim mozoljavim sinom, v letih nekje na pragu pubertete. Clementine se je z ženo razgovorila o vseh svetih tega in prejšnjih let. Ernest je z urarjem pomodroval o presunljivo ohranjeni stari Balazsevi uri. Nedorasli mozoljavi sin pa je samo strmé poslušal, srkal modrovanja starejših. Ernest je komaj komaj prikrival, kako se mu vse to upira. Kakor je seveda tudi komaj čakal, da se že enkrat razidejo.

Sveta, v katerem se je ne docela po lastni volji in nagibu znašel, se je namreč iz dneva v dan bolj bal. Strašilo ga je, kako zlahka se v teh krajih stvari znenada zazdijo povsem drugačne, kot so bile nedolgo tega. Morebiti celo zgolj hip predtem. Vseeno pa ne nehajo biti tako srhljivo resnične. In potem te tako hudo skeli, da jih ne znaš nikamor umestiti, da se meja med resničnostjo in neskončnostjo vsega drugega vztrajno in neukrotljivo premešča, če že ne zabrisuje. Ker ne veš, ali so bile stvari resnične prej in se jim je zdaj nekaj privesilo in jih naredilo hlinjene. Ali pa so resnične zdaj, ker je tisto nekaj zdrsnilo z njih in se bogve kam skotrljalo. V zadnji kot vsega njegovega mu je boleče sedlo spoznanje, kako gnetljiva, premestljiva je tod naokoli resničnost. Prostor ter čas. Vse, kar ju zapolnjuje. Kar tam notri čepi ali poskakuje. Kar se ravno rojeva. Kar ravno umira.

Ernestov spanec po vrnitvi iz kleti je bil zvrhan s sanjami. Ali pa se mu je pač samo v sen iztekel in se nadaljeval kletni blodež. Sanjane pokrajine so bile namreč tako nevzdržno podobne zmuzljivim svetovom, ki so jih odsevala ogledala. Zdaj, z distance, mu kar ni hotelo v glavo, kako to, da se mu ni tam v kleti do izničenja skrhala zavest. Ni vedel, kako se je po vrnitvi sploh še znal sestaviti. Kako mu je zneslo, da ni v labirintu znenada zdrsnil čez, v smrt. Ali pač nekam tja, kjer se te stvari dotikajo v vsej svoji zmuzljivosti, nedorečenosti. Norost, nenehen blodež. Pravzaprav pa je bil iz dneva v dan bolj prepričan, da je, že odkar vé zase, najbrž nekje tam čez.

Spomnil se je zadnjih trenutkov sanj. Sonce nekje na dnu nébesa sanjanega sveta je znenada preletel ptič zlovešče razprtih kril. Mladeniču, ki je drhtel ob vznožju skalnega previsa, se je zasekal v zavest njegov predirni klic. Ptič se je spuščal, je bolj in bolj predirno klical, malodane vreščal. Mladenič se je zgrbil ob vznožju skalnega previsa in si z rokami zatisnil ušesa. Kriknil je - in se predramil.

Prvo, česar se je Ernest med zbujanjem zavedel, je bila ura, ki je tiktakala na nočni omarici, blizu njegovega vzglavja. S kazalcem desne roke je predrsnel njen odbijajoče hladni nakrancljani srebrni pokrov. Vzel jo je v

roke in jo potežkal. Ni bila težka, bržčas samo posrebrena, ulita iz lahkega materiala. Odložil jo je nazaj na nočno omarico, odklamal k oknu in se zastrmel skozenj. Zunaj ni več snežilo. Preoblekel se je za v mesto, uro spravil v desni žep elegantno krojenih hlač in se odpravil.

Privoščil si je dolg sprehod. Čez pet ur se je zasopel in utrujen bližal rokodelski četrti mesta. Med njegovim sprehodom so se na dnu nébesa razmaknili slutljivi temnikavi oblaki. Skoz nébesno razcefranino se je zrinilo razbeljeno sonce in odsevalo na snegu. Odsevi so mu skeleče segali v oči. Zastal je pred urarjevo delavnico in s pogledom skrbno prečesal izložbo. Ne, tiste ure ni bilo tam. Na istem podstavku je sicer res bila neka ura, le da čisto drugačna. Kljub temu je bil prepričan, da je neka taka kot njegova ura prejšnjega dne le bila tam. Kako, za božjo voljo, ali pač za vražjo, se je zdaj znašla v mojem žepu? je sikal skoz zobe. Vstopil je, trdno odločen, da bo razkril ozadje vsega tega.

"...Dan! Imate še kako táko?" je zategnil.

Razprl je srebrno uro ter jo položil na zastekljeni prodajni pult. Zastrmel se je v urarja, moža suhljatega videza, razmršenih ščetinastih kratkih las, z okroglimi očali s tankim okvirom.

"Nekomu bi rad táko podaril," ni vedel, zakaj si vse to zmišljuje, "sicer sem nameraval podariti to, a sem se vseeno preveč navezal nanjo, da bi jo dajal od sebe."

Ni zmogel, da ne bi sklonil pogleda.

"Smem?" je urar s stegnjenim prstom pokazal na uro.

Ernest je prikimal. Urar je razprto uro nekaj časa težkal v roki, nato jo je zaprl, s kazalcem desne roke predrsel njen ledeni pokrov in jo odložil nazaj na zastekljeni prodajni pult.

"Ne, take res nimamo," je odkimal.

"Take najbrž nikoli niti nismo imeli."

"Ta je res nekaj posebnega," se je čudil.

"Sicer vas bo pa mogoče karkoli drugega pritegnilo," je razgrnil dlan in nekajkrat preletel predale pod zastekljenim prodajnim pultom. V očeh se mu je zalesketala iskrica nevoščljivosti. Do prstov, ki so sestavili in nakrancljali Ernestovo uro.

"Ne, ravno tako potrebujem," je odkimal Ernest.

"Bom še kje druge pogledal," je spravil uro nazaj v žep elegantno krojenih hlač in se pričel odpravljati. Ni se hotel zmeniti za razočaranost v kotičkih urarjevih oči.

Urarju se je nasmeh zluščil z lic.

"Čakajte! Čakajte!" je vseeno zaklical za njim.

Klic je Ernesta dosegel med vrati.

"Smem še enkrat pogledati?" je zaprosil.

Ernest ga je nezaupljivo premeril s pogledom in že hotel samo zamahniti z roko ter se odpraviti, nato se mu je urar vseeno zasmilil. Prikimal je, se vrnil v notranjost delavnice in mu dal uro. V urarjevih očeh se je spet pričelo iskriti. Z očmi in prsti je skrbno preiskoval uro ter si medtem spet in spet zgovoril:

"Se mi je zdelo ... Se mi je zdelo ..."

Postajal je vse bolj vznemirjen in vzradoščen:

"Da, da ... to bo ta ura ... to bo ta ura ..."

Vidno ponosen je nazadnje povzel:

"To uro je pred leti oče izdelal Balazsu."

"Sam sem še v spodnjicah racal naokoli," je še dodal, bolj in bolj ponosen na očetnjavo, podedovano urarsko delavnico, "ko je oče že leta in leta delal take in še lepše ure. Bom že kje staknil zapiske in še vam izdelal podobno. Sicer ga ni bilo čez očeta, a vseeno ... No, če vam je seveda še vedno do tega, do ure ..."

Ernest je odsotno prikimal.

In se podpisal v urarjevo knjigo z naročili.

* * *

Ernest Stegmüller in Clementine Kovacs sta medtem že stopila skoz na stežaj razprta vhodna vrata kapelice, ki so bila zbita iz težkega hrastovega lesa in na prednji strani prepleljena s svetlorjavimi in skoraj čisto črnimi deščicami, zlepljenimi pod kotom. Ko so bila vrata zaprta, sestavljena, je splet črnih deščic izrisal Davidovo zvezdo. Vstopila sta in se razgledala naokrog. Prostor je bil pravokoten in zatemnjen. Pozno je bilo, nađ obrobno ogrsko pokrajino je že zdavnaj razpregel večer. Skoz vhodna vrata se je komaj kaj svetlobe še zlivalo v prostor, vitražna okna pa je tudi podnevi niso bogve kaj prepuščala.

Vitražna okna so bila vbita v stranske stene kapelice, dve na vsaki strani. Na njih so bili iz večbarvnega stekla upodobljeni evangelisti z razprtimi zvitki v rokah in simboli: bik, orel, lev, angel nekje v praznem, brezoblično steklastem nad sabo.

Svetloba v kapelici je bila topla, domačna. Prostor so osvetljevale sveče, prižgane na tleh pred oltarjem. Kapelica namreč bogve zakaj ni bila

osvetljena od znotraj, ni bilo v njej električne napeljave. Kljub temu so bile tudi v dvanajstih, iz hrastovega lesa izrezljanih svečnikih redko sveče. Če pa so že bile, so bile dolgo nove. Ko si na njih prvič zaznal ožganino, je bilo še daleč do dogoretja. Tako je bila v prostoru zvečine tema. Razen če ni kdo prižgal sveče pred oltarjem.

Ernest Stegmüller in Clementine Kovacs sta pomočila roki v belo klesano posodico z blagoslovljeno vodico, ki je bila pribita na levo steno predprostora. K desni steni je bila prislonjena lestev za na pevski kor, kjer se je zgnetlo komaj kakih dvanajst, trinajst pevcev. Kapelica ni bila velika. Komaj da je bilo dovolj prostora za dvanajst vrst stolov. Perzijska preproga motnih barv, razgrnjena med predprostorom in pridvignjenim delom kapelice z oltarjem, jih je razdelila v dve polovici. Na vsaki strani je bilo šest stolov. Oltar je bil rezljan. Skulptura Križanega, z razpela zazrtega v angela, ki je klečal ob vznožju križa in h krvavemu obličju Žrtvovanega molel sklenjene dlani, medtem ko je bil njegov pogled kdove zakaj zazrt v prve vrste pred oltarjem.

Kapelica ravno toliko, da ni bila prazna. V prvi vrsti z desne sta drhteli sključeni starki, brezdušno zrl predse, med prsti odsotno prebirali jagode rožnega venca in žebrali neskončen splet očenašev in zdravamarij. Ne nazadnje: napol dremali.

Prišla sta pred oltar. Clementine je zdrsnila v srednji stol prve vrste z leve, tudi sama sklonila pogled nekam daleč predse in prepletla prste k molitvi. Ernest je pokleknil pred oltar, uprasnil vžigalico ter jo približal svečni nitki. Ni vzplamtela. Poskusil je znova. Rezultat je bil isti – nikakršen. Je poskusil spet, tretjič. Četrtrič, petič ... Ne, sveča kar ni in ni hotela vzplamteti. Skrušeno je z očmi poiskal Clementine.

Komaj pa jo je našel in jo trenutek, dva ljubeče, vdano božal s solznimi očmi, že je sunkovito odmaknil pogled in ga skril v zavetje oltarja. Medtem ko je vztrajno zaman kresal vžigalice, je namreč zdrsnila tako globoko vase, da je komaj kaj zunanjega še znalo priti vanjo. Ni hotel na silo vstopati, temveč je znova poskusil. Uprasn timer vžigalico in jo približal svečni nitki. Ni vzplamtela. Je poskusil spet, drugič, tretjič – pravzaprav: sedmič, osmič ... Ne, sveča kar ni in ni hotela vzplamteti. Z nastavka za sveče na tleh pred oltarjem je spihal koščke ožganin, spravil svečo in vžigalice ter se nejevoljno in raztogoteno zazrl v podobi oltarske skulpture. Pogled razpetega, Brezprizivnemu žrtvovanega Učenika je bil prazen, brezizrazen – odsoten, brezpriziven. Nič kaj preveč drugačen, kaj šele spodbudnejši ni bil angelov pogled, ki je segal daleč noter v njegove oči. Gledal je, kot da ga vse to niti

najmanj ne zadeva.

Hinavca! Zlobneža! Hudičevca! je jezen zamrmral in se še isti hip zgrozil nad svojim heretičnim, hudičevskim razmišljanjem. Medtem ko sta bila s Clementine tam notri, je namreč kapelica poniknila v posvečenost, kakršne ni bil vajen. Drugačno od posvečenosti kapelic, cerkvá, nasploh svetih prostorov tam doma. Kjer ni nikoli vedel, ali res karkoli drugega, usodnega vstopi vanj, ko vstopi v krhko prosojnost posvečenega prostora, ali pa se samo dela, hlina pred sabo in drugimi, da nekaj takega res vstopa. Posvečenost ogrske kapelice je bila razposajena, sproščena, igriva. In zdelo se mu je, da je zato samo še toliko bolj zavezujoča.

Pač ne vzplamti! si je zgovarjal, kot da bi se klečečemu angelu in razpetemu Učeniku opravičeval za svojo nedavno nespoštljivost. *Pač ne vzplamti! Morebiti kam drugam hoče. Morda si jo prisvaja Balazseva senca. Ali pa jo pač zahteva tisto nekaj v lesu razpela. Dlan, ki od drugod sega ter se dotika pokopališča – in vsega tega nevsakdanjega ogrskega zakotja.*

Sprijaznjeno je zavzdihnil in sédel h Clementine.

Sključeni starki sta se tačas že zdavnaj zdramili, se izhomotali iz otrplosti, neskončnega krogotoka zamrmranih hvalnic in se zmuznili ven. Na srednji stol prve vrste z desne je sédel mož nekako tridesetih let v elegantno krojeni črni obleki, črni srajci, s črnim klobukom, poveznjenim daleč na lice, ki ga Ernest v mestu ni še nikoli videl. Sklonil je pogled in prepletel prste k molitvi. Zbranost neznanega moža se je zdela ravno toliko zavezujoča kot tenko, zamaknjeno dihanje Clementine. Komaj da si ga je upal pogledati. Kot si tudi ni upal opomniti Clementine, da je zdaj res že skrajni čas za odhod. Roko na srce, nista bila dolgo tam notri, uro, največ dve. Kljub temu se mu je zdelo, da so se v peščeni uri na eni izmed polic v Balazsevem kabinetu tačas presipala stoletja.

Ker ni niti zmogel niti znal tudi sam skloniti pogleda predse in preplesti prstov k molitvi ter se zamaknjen, pozabljaajoč čas in prostor, zasidrati v trenutek zbranosti. Ker se mu je zdelo, da se bo prekmalu spet nekaj zahtevalo od njega. Ne da bi se mu sploh povedalo, kaj. Ne da bi se ga pravzaprav vsaj opomnilo, kam naj se napoti. Če mu je že do tega, da bi vedel, kaj. In mu bo še prekleto do tega. Konec koncev vse to njega zadeva. Ker je bil skoraj povsem prepričan, da se tisto nekaj od bogve kod spet krade vanj. Ali pa se spet razceplja v strženu. Ker mu je ta njegova ogrska blodnja že pričela presedati.

Kot mu je presedala tudi njuna bližina v temi in zamaknjenosti ogrske

kapelice. Še sam ni vedel, zakaj je bil iz trenutka v trenutek vse bolj nemiren. Presedal se je na stolu in z očmi spet in spet zbegano pretipal Clementine in neznanca. Zvečine pa je samo brezvoljno strmel k vznožju križa. Nato je znenada vstal ter se odpravil. Clementine se je zdrznila, vstala in mu sledila, ne da bi karkoli pripomnila.

Ko je Ernest ravno stopal skoz na stežaj razprta vhodna vrata kapelice, je znenada stopil v *tisto drugo*. Takrat se mu je njegova ogrska blodnja za neznamen trenutek zazdela tako nevzdržno drugačna od vsega, kar se je tam doma zgrnilo nadenj, ali kamor je pač sam rinil, da si ni več upal zastirati pogleda. Vedel je. Da: v ta svet res nekaj drugačnega sega ali pa sem pač šel v strženu tako daleč narazen, da se bo treba umakniti, položiti roko nase, si je zgovoril in se obrnil. Clementine se je tačas že vrnila. Sklenjenih dlani je stala sredi kapelice in odsotno zrla navzgor k ostrešju. Približal se ji je in jo pocukal za rokav. Zanimalo ga je, kaj zaboga se spet dogaja.

Pssst! si je dala roko na usta in ni nehala strmeti navzgor. Tedaj je tudi on zaslišal in se zastrmel k ostrešju. Krhki, komaj slišni ženski vokal. Prijetna, do stržena segajoča melodija. Premišljal je, da so bržčas ravno tako prijetno, do dna segajoče davno tega peli krhki, komaj slišni glasovi v mlakah zablodelih blodnih žena.

Zaskelelo ga je nekje najbolj notri, zagotovo v strženu. Pocukal je Clementine za rokav in se napolil proti lestvi. Sledila mu je, ne da bi karkoli pripomnila. Povzpela sta se na pevski kor za komaj dvanajst, trinajst pevcev, kjer pa ni bilo nikogar. Nasploh ni bilo nikjer nikogar takega, ki bi utegnil peti. Za krhek trenutek sta zastala tam zgoraj tik pod ostrešjem, nato sta se vrnila pred oltar.

Clementine je seveda spet sklonila pogled nekam globoko predse ter prepletla prste k molitvi. Ernest ni upal, da ne bi sledil njenemu vzgledu. Nato ga je spet zagledal. Še vedno je sedel na srednjem stolu prve vrste z desne, klobuk je imel poveznjen še dlje na lice, pogled mu je zdrsnil kar se da globoko predse, koščeni bledikavi prsti so bili do krvi tesno prepleteni k molitvi.

Poškilil je pod neznančev klobuk, da bi videl njegovo obličje ter preveril, ali morebiti neznanec mož ne mrmra tega, kar slišijo. Temu sicer ni kaj prida verjel. Kljub temu je kar nekaj časa kradoma strmel pod klobuk s srednje širokimi krajci. Skušal je namreč izvedeti vsaj to, ali tudi neznanec sliši krhki, komaj slišni ženski vokal, prijetno, do stržena segajočo melodijo. Zdelo se je že tako, zdelo. Pravzaprav se je Ernestu tam pred oltarjem kar naprej vsiljevala slutnja, da sta se s Clementine prihulila nekam, kamor ne

spadata. Prepričan je bil, da je pesem prav gotovo namenjena ravno njemu; neznancu. Morda celo samo njemu. Da mu je zapela nedavno preminula soproga, ga je spet in spet spreletelo, naj se je teh svojih domislekov še tako krčevito otresal.

Nato je glas znenada umolknil. Ernest Stegmüller in Clementine Kovacs sta se sprijaznjeno, upadlih lic, zbeganih pogledov, odpravila ven. Neznani mož jima je sledil. Clementine je že bila zunaj, ko se je Ernest med vrati srečal z neznancem. Ne da bi se spogledal z njim, mu je odstopil prostor. Ko je tudi Ernest stopil skozi na stežaj razprta vhodna vrata kapelice, ni bilo neznanca nikjer več.

"Kam, za božjo voljo, se je potuhnil?"

"Kdo?" se je začudil Ernest.

"Neznanec vendar," je odsekala Clementine.

"Kar izginil je. Ko je šel mimo, sem ravno drugam gledala. Ozrla sem se, pa ga že ni bilo nikjer več. Kot bi se v zemljo udril, bogve kam med grobove. Ne vem, zakaj, ampak tam notri se mi je vseskozi zdelo, da mu nekaj kradeva. Da je bilo vse tisto namenjeno ravno njemu ... morebiti celo samo njemu," je dokončala.

Ernest pa je vztrajno molčal.

* * *

Drhtenje, vzgib. Janos Nagy je silovito zaloputnil vrata starinske, tesne, neometane, nasploh zanemarjene hotelske sobe, najete in plačane za mesec vnaprej. Toliko časa je bil namreč pripravljen žrtvovati za izvršitev načrtovanega; resnici na ljubo: zaslutenega. Zgrudil se je na posteljo in zadaj na glavi, pod temenom, prepletel prste. Toda medtem se je ženski glas ... parajoč ušesa, zamolklo odmevajoč v drobovju ... že zdavnaj potuhnil nekam globoko vanj, k strženu. Od tam se mu je spet in spet dvignil v zavest, da mu je do blaznosti razklal misli, da mu je določil prostor in početje v svetu.

Sunkovito se je dvignil z ležišča, sédel za staro hrastovo pisalno mizo in si prižgal cigareto. Kadil je počasi, globoko, z vsem bitjem. Na drugi strani mize je opazil hotelsko prijavnico, h kateri je bil s sponko pripet račun za sobo. Zavzdihnil je, ko je pomislil, kako razsipno je pravzaprav ravnal z ne ravno znatnimi prihranki. Ker je plačal sobo za debel mesec vnaprej. Še vedno je bil docela prepričan, ni niti malo dvomil, da se še toliko vsega mora zgoditi, skončati. Kot v tistem trenutku, ko je najemal in

plačeval sobo. Zgolj dozdevalo se mu je bolj in bolj, da se bo vse to zgodilo, skončalo veliko prej, kot se je nadejal in bal v najturobnejših trenutkih svoje nekaj čez desetletje trajajoče blodnje. Divje je povlekel iz dogorevajoče cigarete. Žareče je doseglo filter, ga zapeklo v grlu ter mu osmodilo prste. Ogorek je z gnusom zabrisal v pepelnik.

Pravzaprav ga je kar nekam razveselilo, mu je odleglo, da se mu je tako kmalu razkrilo, kako se bo iztekla, skončala njegova nekaj čez desetletje trajajoča blodnja. Borih dvanajst dni po prihodu. Namuznil se je in se razumevajoče nasmehnil, ko se je spomnil svaril, pritlehnega strahu avtobusnega šoferja, ki mu je zadnjih nekaj kilometrov dolgočasne poti zaupal kar precej o mestu, meščanih in nevarni graščini poldrugi kilometer iz mesta. Če si seveda ni vsega samo zmišljeval. Pripovedoval je počasi, zbrano, docela predan pripovedovanemu. Pripovedi so imele rahel pridih nečesa srhljivo skrivnostnega in usodnega. Pripovedoval je o angelskih in demonskih skledah, iz katerih bojda prebivalci tega mesta lokajo kri naključnih polnočnih obiskovalcev. Razpredal je o svetu, ki te ne pusti vase, preden sam ne vstopi vate.

Janos je bil namreč edini, ki je na avtobusni postaji štiriindvajset kilometrov odmaknjenega Sombatela vstopil v edini avtobus, namenjen v to smer. Ta poklapani predpotopni avtobus je bil nasploh edina vez tega mesta s preostalim svetom. Deset minut čez tretjo popoldne je zapeljal redke popotnike v osamljeno mestece ogrskega zarobja in se zvečer ob desetih vrnil s še bolj redkimi povratniki. Janos si je tistega dne edini zaželel tja. Tudi do konca poti je ostal edini. Vzdlž vse manj znosne ceste je bilo kar precej avtobusnih postajališč. Zvegnjene lesene hišice, zasloni pred nevihtami, so tistega dne zloslutno samevale. Janos je tudi sicer nemalo dvomil, da je kdaj kaj več potnikov kot tokrat, eden. Če šofer seveda zvečine že ne vozi sam, zaman.

Potemtakem res ne more biti čudno, da sta se s šoferjem že kaj kmalu tako prijetno in tudi zaupljivo razgovorila. Resnici na ljubo: Janos je zvečine predvsem poslušal. Šoferjeve pretkane in dvomljive zgodbe so ga tudi sicer pustile hladnega in neprizadetega. Povsem prepričan je bil, da posluša usedline govorice in izmišljij, s katerimi se je dan za dnem kratkočasil šofer, z dolgočasen in naveličan vselej enake poti. Tam nekje najbolj notri pa se mu je vseeno nekam neprijetno grenčilo. Ker so bile šoferjeve pripovedi tako prekleto podobne vsemu, kar mu je bogve kdaj bogve kje bogve kdo pripovedoval, preden se je spet zganilo, zadržtelo tisto v njem. Zavzdihnil je, zamahnil z roko. Zaskelilo ga je v strženu. Žareče

mu je previhralo vse telo.

Pomislil je, kako kmalu bi se nasmeh zluščil s šoferjevih lic, če bi se še sam razgovoril. Kako kmalu bi se mu jezik zataknil med zobmi, če bi mu izdal načrtovano. Kako kmalu bi zamrle njegove pripovedi, če bi jim dodal resnično zgodbo o svoji nekaj čez desetletje trajajoči blodnji in načrtovanem skončanju: daritvi. Kolcnilo se mu je, da se mu je dvignil nedaven zalogaj in ga silil na bruhanje. Pograbil je Testament in pričel prebirati naključno izbrani odlomek iz svetih spisov:

Tedaj mu je Angel Gospodov zaklical iz nebes in rekel: Abraham! Abraham! Odgovoril je: Tukaj sem. In je dejal: Ne steguj roke nad dečka in nič mu ne stori. Zakaj zdaj vem, da se Brezprizivnega bojiš in mu nisi odrekel svojega edinega sina. Abraham pa je povzdignil oči in pogledal in, glej, za njim je bil oven, ki se je zapletel v trnje z rogovi.

Sklonil je pogled. Veke so mu padle na oči. Lice mu je zdrsnilo med dlani. Ne, ni mu bilo povšeči, da je ravno Clementine Fisher sedla k vznožju njegovega žrtvenika. Sicer je vedel, da je ta zamenjava božja milost. Nekaj takega kot tisti davni klic, s katerim je Angel Gospodov odtegnil Abrahamovo roko z dečkovih prsi. Konec koncev je Clementine zgolj bežno poznal, njeno sedem ali osem let mlajšo sestro Anastasio pa je še vedno brezpogojno ljubil. Vseeno bi ob vznožju svojega žrtvenika veliko raje videl Anastasio. Clementinin odsotni, vseskozi nekam globoko vase zgrbljeni pogled se mu je tiste davne dni vseeno preveč prikupil, da bi ga radostile take zamenjave. Tudi sicer se kar ni nehal spraševati: *Če je že treba na gori postaviti žrtveni kamen, zakaj potem ne na vrhu?*

Hlastavo, z vsem dihom je potegnil iz dogorevajoče cigarete Lucky Strike. Skeleči cigaretni dim mu je do zadnjega kotička napolnil pljuča. Ugasil je cigareto in si že hip zatem prižgal novo. Niti toliko ni hotel počakati, da bi si pljuča oddahnila ter se nadihala svežega zraka. Kadil je, kot da bi se mu iztekalo življenje, in sprijaznjeno zavzdihoval. Ker je vedel, da so vrhovi žrtvenih gora do zadnjega trenutka vzpona zastrti z meglicami. Veličastvom Brezprizivnega, skritim v oblaku?

Že ko je vstopil v kapelico in se je za bežen trenutek dotaknil s kotičkom pogleda, se mu je zazdela nekam znana. Ko je nato čez čas tam zgoraj v ostrejšu zadržtel glas njegovega stržena in jo je videl sredi kapelice odsotno strmeti navzgor, ga je znenada zbudlo v drobovju in se mu je storilo hudo. Zavedal se je namreč neizprosne dejstva, da mora tisti, ki deli z njim drhtenje stržena, z njim pristopiti k oltarju, žrtveniku. Ko se je premražen, lačen in utrujen tistega večera na dan vseh svetih bližal

mestnemu pokopališču, je bil še vedno trdno prepričan, da mu bo še enkrat prekrižala pot Anastasia. Ker je skončanje svetohodstva vselej brezpogojno določeno s spočetjem. Samo tako se namreč sklene krog iz časa in prostora. Eden izmed krogov, obeskov, nanizanih na pozlačeno ogrlico v večnem očesu Brezprizivnega. Sicer Anastasia najbrž vseeno ni bila kriva njegovega odhoda, še manj desetletne blodnje. Kljub temu da je njun razhod bil vzgib, iz katerega je vse drugo zadrhtelo.

Če pa je bil vsaj za spoznanje iskren, se ni več kaj preveč čudil, da je ravno Clementine doletela kazen za vse tisto njuno. Kakor ju je namreč poznal iz tistih davnih dni, bi se mu zdelo nenavadno, če ne bi bilo tako. Kdaj, kje in zakaj se je v ta njegov sistem, svetohodstvo, božji načrt zapisal neznanec s pokopališča, ni niti slutil. Znanec? Prijatelj? Ali celo ljubimec? se je spraševal. Zamahnil je z roko. Se bo vse skupaj že še pravi čas razkrilo. Kot se je vseh teh deset let razkrivalo. Strmel je v vrtinčaste meglice cigaretne dima in sprijaznjeno zavzdihoval. Vedel je: ko vstopa *tisto*, nikoli ne vstopa skoz zadnja vrata. Ker so grehi, ki jih niti Žrtvovani ne odpusti.

Še ena cigareta je dogorela do filtra. Peta ali šesta, največ osma, odkar je pred slabo uro privihral v hotelsko sobo, za trenutek legel, se nato sunkovito dvignil z ležišča, sédel za staro pisalno mizo in si prižgal cigareto. Kadir je divje, zdržema. Premleval preteklo. Se bal prihodnjega. Nato so se mu v strženu znenada zganili spomini. Tisti davni časi, že zdavnaj spraskani s spomina stvarstva. Trenutek, ko je Anastasia Fisher dorekla fraktalno strukturo univerzuma in mu stisnila v roko zmečkan najneznatnejši list podrtega drevesa ter se odpravila proti mestu. Ne ... ni ji sledil ... temveč se je zastrmel v daljne daljne dalje ... nekam v obzorje ... kamor je ravno zahajalo sonce ... se je nekje blizu blizu ... morebiti celo ... da ... ravno tam ... kot je pozneje izvedel ... globoko v njem ... v strženu ... prvič zganilo ... prvič zadrhtelo ... tisto ...

V začetku je bil mrak, da mu je čez oči padla koprena in se mu je zasenčilo obzorje pogleda. Hlad, da se mu je naščetinila koža. Veter, da je grozeče in svareče zašumelo visoko v krošnjah bližnjih topolov. V začetku je bil vzduh kot pred nevihto. Zdelo se je, kot da se bo zdaj zdaj razklalo nebo in zgrmelo na zemljo. Pa se ni pripetilo nič takega. Oblaki se niso razčesnili in se razlili po mestnih ulicah. Niti kaka najbolj drobcena dežna kapljica mu ni kapnila na teme, zdrknila navzdol po licu in zadrhtela na ustnicah.

Čez čas so se razprhnile sence na konici njegovega pogleda in se mu je

razprlo obzorje pogleda. Skoz telo, skoz splet kosti, tkiva in žil se mu je razlilo toplo. Veter v krošnjah bližnjih dreves je polegel. Nato je v krošnji najvišjega tistih bližnjih dreves znenada zadrhtel glas. Dokaj časa se je razgledoval naokoli in iskal pevca, pa ni bilo žive duše ne blizu ne daleč. Glas se mu je vsajal v zavest in zamolklo odzvanjal v drobovju. Bil je vse glasnejši. Zadaj na glavi, pod temenom, je prepletel prste in si z dlanmi tesno zatisnil ušesa. Kljub temu glas ni bil kaj prida znosnejši, kaj šele da bi odnehal. Zazdelo se mu je, da mu bo zdaj zdaj razneslo glavo, da se bo zdaj zdaj scefral po telesnih šivih.

Zakrilil je z rokami, zakričal, zbežal.

Glas še vedno ni hotel ponehati. Spremljal ga je. Kot bi slutljivo vreščala predsmrtna ptica. Kot bi se zlovesče razprtih kril spreletala tam nekje visoko gori nad njim. Mu zabadala kremplje v mehko meso vratu. Kot bi tisto pravzaprav v njem drhtelo. Iz njega pelo. Kot še večkrat zatem, ko mu je nevsakdanji notranji glas določal poti.

Zdelan se je tistega davnega dne vrnil domov in stopil pod tuš. Dve, tri ure je stal pod njim, da je do zadnjega, do najbolj drobcenega lojnatega sprimka zdrgnil s telesa znoj blodnega popoldneva. Oblekel se je ter v nahrbtnik zmetal še nekaj obleke, ducat konzerv, hlebček kruha in beležnico, v kateri je bilo komaj dvanajst, trinajst strani zapiskov.

Nato se je odpravil.

Na vratih je srečal mamo.

"Kam greš?" je zaskrbljeno vprašala.

"Na pot."

"Kam na pot?"

"Na konec sveta."

"Hmmm?" ni razumela.

"Grem. Kaj jaz vem, kam. Nekam pač."

Strmela je za njim, ko so ga požirale dalje.